

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2018

Hyväksytty Tarkastuslautakunnan
kokouksessa 17.5.2019 § 46

SISÄLLYSLUETTELO

TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	3	TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN	
Tehtävät	3	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA	8
Kokoonpano ja tilintarkastaja.....	3	Kuntakonsernin talous	8
Toiminta	4	Kuntakonsernin talouden tunnusluvut	8
Tarkastuslautakunnan vuoden 2017		Hallintopalvelut	10
arviointikertomuksen käsittely	6	Hyvinvointipalvelut	12
Kumpukartta 2018–21 -konsernistrategian		Kaupunkirakennepalvelut	12
keskeiset teemat.....	7	Vesihuoltopalvelut	15
Konsernistrategian kärkihankkeiden toteuman		Investoinnit.....	15
väliseuranta	7	Kaupunkikonserni	16
		Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	18
		Sosiaali- ja terveystalot	18
		Allekirjoitukset	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

ARVIO VALTUUSTON ASETTAMIEN

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tehtävät

Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja kuntakonsernin tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Kokoonpano ja tilintarkastaja

Kaupunginvaltuuston vuosiksi 2017 – 2021 valitsemina tarkastuslautakunnan jäseninä ja varajäseninä ovat vuonna 2018 toimineet seuraavat henkilöt:

Varsinainen jäsen	Varajäsen
Sirkka-Liisa Kolehmainen, puheenjohtaja	Kristiina Keränen-Mahonen
Jari Turpeinen, varapuheenjohtaja	Katja Ratilainen
Lilja Surakka	Pentti Lappalainen
Erkki Räsänen	Olavi Savolainen
Lasse Pauhala	Pentti Hyttinen

Tarkastuslautakunnan sihteereinä ovat toimineet kehitysjohtaja Jukka-Pekka Lätti ja varapuheenjohtaja Jari Turpeinen.

Kaupunginvaltuusto on valinnut vuosien 2013–2018 tilintarkastajaksi JHTT-yhteisö KPMG

Julkishallinnon Palvelut Oy:n. Vastuullisena tilintarkastajana on vuonna 2018 toiminut JHT-tilintarkastaja Kaisa Lappalainen. Vara-henkilönä on toiminut Anniina Mäkinen.

Toiminta

Tarkastuslautakunta on perehtynyt kuntalakiin (410/2015) 1.6.2017 voimaan tulleine osuiksineen sekä ohjeistukseen sidonnaisuusilmoituksista ja -rekisteristä. Lisäksi on perehdytty eri toimielinten toimintaan seuraamalla päätöksentekoa lautakuntien pöytäkirjoista sovitun työnjaon mukaisesti sekä kysymällä syventäviä ja ajankohtaisia kysymyksiä eri toimialueilta. Tarkastuslautakunta on osallistunut vuonna

2018 pidettyyn valtuustoseminaariin. Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2018 aikana 13 kertaa. Tilintarkastusyhteisön edustajat olivat läsnä vuoden 2018 aikana kolmessa tarkastuslautakunnan kokouksessa.

Tarkastuslautakunnan jäsenten ilmoittamat esteellisyydet on tarkastettu (Tarkltk 29.6.2017, § 44) ja otettu huomioon lautakunnan työssä.

Lautakunnan kuultavana ovat vuoden 2018 aikana olleet:

Aika	Henkilö	Aihe
2/18	JHT-tilintarkastaja Kaisa Lappalainen Konsernijohtaja, kaupunginjohtaja Pekka Hyvönen	Vastuunalaisen tilintarkastajan väliraportti vuoden 2017 tarkastuksesta Vuoden 2017 konsernitilinpäätös ja kaupunkikonsernin ajankohtaisasiat
3/18	Erytisopettaja Tiina Sirkka	Kummun koulun katsaus
4/18	Kaupunginhallituksen elinvoima- ja omistajaohjausjaosto	Kaupunkikonsernin tarkastus ja konserniohje
4/18	Kaupunkirakennejohtaja Jarkko Karvonen	Kaupungin korjausvelan kokonaistilanne
5/18	JHT-tilintarkastaja Kaisa Lappalainen	Vastuunalaisen tilintarkastajan tarkastusraportti vuoden 2017 tarkastuksesta
8/18	Vesihuoltopäällikkö Teemu Laitinen	Vesihuoltopalvelujen ajankohtaiskatsaus
9/18	Hyvinvointijohtaja Jukka Orenius	Hyvinvointipalveluiden ajankohtaiset asiat ja näkymät vuodelle 2019 sekä rekrytoinnin vaikeudet, Osallisuus- ja yhteisötoimikunnan rooli ja kokemukset toiminnasta
10/18	JHT-tilintarkastaja Kaisa Lappalainen, tilintarkastaja Anniina Mäkinen	Vastuunalaisen tilintarkastajan katsaus
11/18	Hallinto- ja talousjohtaja Päivi Lintumäki	Talouskatsaus, hallinto- ja lupapalvelujen tilannekatsaus, vuoden 2019 talousarvion valmistelun tilanne

Tarkastuslautakunnan laatima arviointikertomus perustuu tarkastuslautakunnan toimikauden alussa laatimaan arviointisuunnitelmaan, Outokummun kaupungin konsernistrategiaan 2018 - 2021, kaupunkikonsernin vuoden 2018 talousarvioon, kaupunginhallituksen hyväksymään tilinpäätökseen, tilintarkastajan tarkastusraportteihin, tilintarkastuskertomukseen sekä

lautakunnan kokouksissa saatuun informaatioon, toimielinten kokospöytäkirjoihin, Siun soten talousarvioon, tilinpäätökseen, arviointikertomukseen ja sosiaali- ja potilasasiamiehen selvitykseen vuodelta 2018 sekä jäsenten muutoin hankkimaan tietoon ja tekemiin havaintoihin ynnä muihin saatuihin selvityksiin kaupunkikonsernin toiminnasta.

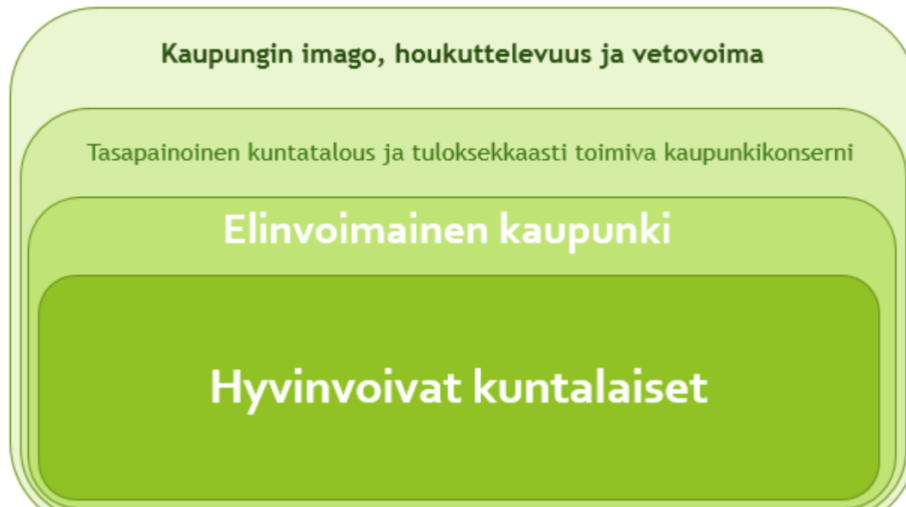
TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2017 ARVIOINTIKERTOMUKSEN KÄSITTELY

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 11.6.2018 § 33 merkinnyt tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen tiedoksi.

(Piiroskuvat: Pertsan III, kooste Pertti Hakasen asia- ja herjapiirroksista vuosilta 1990–1995 Outokummun Seudussa, viite 14.5.1991.)

KUMPUKARTTA 2018–21 –KONSERNISTRATEGIAN KESKEISET TEEMAT

KONSERNISTRATEGIAN KÄRKIHANKKEIDEN TOTEUMAN VÄLISEURANTA

Kärkihanke	Toimenpide	Toteuma
<i>Outokummun Mining Camp-klusterihanke: yhteistoimintaympäristön rakentaminen</i>	Verkostomainen yhteistyö ja vaikuttaminen monitahoisesti	Tarkastuslautakunta toivoo väli-infoa
<i>Siun soten palveluverkon säilyttäminen</i>	Vaikuttaminen mm. Siun soten hallintoelimissä ja neuvottelut	Toistaiseksi toteutunut
<i>Maakuntakaava 2040</i>	Vaikuttaminen kaikissa portaissa; poliitikot, viranhaltijat	Etenee hyvin Ysiväylän osalta
<i>Digiväylä-kokonaisuus ja Kummun kadun infran uusiminen</i>	Järjestetään keskustelu- ja infotilaisuuksia yrittäjille ja kiinteistöjen omistajille: suunnitteluosallisuuden vahvistaminen	On toteutunut
<i>Seudullinen elinvoima- ja kehittämistoiminta</i>	Vaikuttaminen seudullisessa päätöksenteossa sekä vaikuttavan seudullisen kehittämistoiminnan jatkuvuuden puolesta puhuminen erityisesti Josekin jälkeisenä aikana (ts. Business Joensuun aloitettua toimintansa 2019). Maakuntauudistukseen vaikuttaminen (te-palvelut).	Ei voida vielä arvioida
<i>2. asteen koulutuksen turvaaminen Outokummussa</i>	Vaikuttaminen Riveriaan luottamushenkilö- ja viranhaltijatasolla sekä vaikuttaminen 2. asteen rahoituksen turvaamiseksi	Toteutunut hyvin
<i>Urheilutalon peruskorjaus, suunnittelu 2019, työ 2020</i>	Urheilutalon tilat peruskorjataan ja talotekniikka uusitaan	Toteutunut alustavien suunnitelmien osalta
<i>Liikenneväylähankkeet, erityisesti 9-tie, Viuruniemi-Pöytälahti-tie ja kaivostiet</i>	Vaikuttaminen valtakunnalliseen päätöksentekoon sekä maakunnallisiin ratkaisuihin mm. kaavoituksen osalta.	Toteutunut hyvin Ysiväylän osalta
<i>Piipon alueen muinaisrannan tutkimukset</i>	Vaikuttaminen tutkimusten toteuttamiseksi.	Tarkastuslautakunta toivoo väli-infoa

ARVIO VALTUUSTON ASETTAMIEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA

Talousarvion toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut ovat sitovia. Toiminnan tunnusluvut eivät ole sitovia vaan ne ovat arvioita toimintaympäristön kehityksestä.

Kuntakonsernin talous

Outokummun kaupunkikonsernin tulos tilikaudelta 2018 on alijäämäinen 496 euroa. Outokummun konsernitaseessa ei ole kattamatonta alijäämää eikä siten kuntalain mukaista talouden tasapainottamisvelvoitetta.

Emokaupungin vuosittaiset yli-/alijäämät ovat kertyneet seuraavasti:

TASE T€	2016	2017	2018
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 121	2 733	4 990
Tilikauden yli-/alijäämä	1 612	2 257	513
Taseen kertynyt yli(+)/ali(-) jäämä yht.	2 733	4 990	5 503

Kaupungin taloudellinen asema koheni hieman vuoden 2018 aikana. Tilikauden ylijäämä oli 0,513 milj. euroa. Verotulot vähenivät 4,5 %, ja valtionosuudet kasvoivat 0,1 %. Kaupungin kumuloitunut ylijäämä taseessa oli 5,5 milj. euroa. Konsernin alijäämä oli 496 euroa, ja konsernitaseen kumuloitunut ylijäämä 6,790 milj. euroa.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta toteaa, että taloutta on hoidettu valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Esimerkkejä kuntakonsernin riskeistä

- Kiinteistöihin liittyvät riskit, erityisesti huono kunto ja korjausvelka
- Infraan liittyvät riskit
- Siun soten ja tytäryhtiöiden taloudellinen tilanne

Kaupunkikonsernin talouden tunnusluvut

Kuntalain mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Outokummun kaupungin vuoden 2018 tilinpäätöksessä peruskaupungin tilinpäätös osoittaa 0,513 milj. euron ylijäämää ja taseeseen kertynyt kumulatiivinen ylijäämä on 5,5 milj. euroa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Arviointimenettely voidaan myös käynnistää, jos alla olevassa taulukossa mainitut muut kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet taulukossa mainitut raja-arvot.

	TP 2017	TP 2018	Kyllä/Ei toteudu
Kuntakonsernin alijäämä €/as viimeisin tilinpäätös - 1 000 € ja sitä edeltävä - 500 €	+ 999 €	+ 997 €	Ei toteudu
TAI SEURAAVAT KAIKKI			
Kuntakonsernin vuosikate negatiivinen (ilman harkinnanvaraisia valtionosuuksia)	7,241 m€	6,093 m€	Ei toteudu
Tulovero-% vähintään 1 %-yksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien keskimääräinen painotettu	Kaikki kunnat 19,91 Outokumpu 21,75	Kaikki kunnat 19,86 Outokumpu 21,75	Kyllä toteutuu
Kuntakonsernin lainamäärä ylittää kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 %:lla	Kaikki kunnat 6 143 €/as Outokumpu 4 888 €/as	Kaikki kunnat 6 143 €/as (v. 2017) Outokumpu 4 488 €/as	Ei toteudu
Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus vähintään 50 %	53,1 %	49,8 %	Ei toteudu

Tarkastuslautakunnan arvio:

Outokummun kaupunkikonsernin kokoluokka on kaupungin väkimäärään nähden suuri.

Riskienhallinnan näkökulmasta on myös huomioitava, että talousnäkymät ovat edelleen huonot enemmistössä konsernin tytäryhtiöitä ja

konsernivelka on korkealla tasolla. Lisäksi infran korjausvelan määrä on suuri (1,1 milj. / vuosi) perustuen laskennalliseen jälleenhankinta-arvoon 2000 €/m². Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan riskienhallinnan kannalta on keskeistä, miten korjausvelan kehitystä seurataan jatkossa.

- Korjausvelan laskentakaava:
Laskennallinen jälleenhankinta-arvo (€/m²) x kunnallisteknisen infran koko

(Piirroskuvat: Pertsan III, kooste Pertti Hakasen asia- ja herjapiirroksista vuosilta 1990–1995 Outokummun Seudussa, viite 20.1.1995.)

Hallintopalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä että sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa vahvistetaan. Tarkastuslautakunta suosittelee laajentamaan sisäisen valvonnan selontekoa kaupungin eri tehtäväalueille ja esittämään selonteossa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä (mm. omaisuuden turvaaminen, sopimushallinta).

Outokummun kaupunki on kuulunut 1.1.2017 lukien Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymään, Siun soteen (kaupunginvaltuuston päätös 2016). Siun soten vuoden 2018 kuntakohtaisten maksuosuuksien määräytymisessä ja laskutuksessa on ollut epäselvyyttä, mikä on heikentänyt luottamusta Siun sotea kohtaan.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on tarkasteltava, toteutuuko avoin ja oikeudenmukainen päätöksenteko hallinnon kaikilla osa-alueilla. Samoin on kiinnitettävä huomiota kaupunkiorganisaation muutostyöskentely-

valmiuteen (resilienssiin), ks. konsernistrategia: reagoimme ketterästi muutoksiin.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota lapsi- ja vanhusvaikutusten arviointiin: missä, miten ja mitä arviointi on tähän mennessä vaikuttanut, ja onko aluehallintoviraston ohjeistukset tuotu käytäntöihin? Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että ko. arviointimenetelmää käytetään aktiivisesti.

Hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty ja sitä on toteutettu konkreettisesti mm. hankkein. Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä hyvinvointisuunnitelman aktiivista seuraamista ja toteuttamista.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että osallisuus- ja yhteisötoimikunnan toiminta on jäsentynyt ja konkretisoitunut (mm. Osallisuusviikon järjestäminen).

Tarkastuslautakunta esittää toivomuksenaan, että kaupungin henkilöstön työhyvinvointikysely toteutettaisiin jatkossa vuosittain, mikä edistäisi

tulosten vertailukelpoisuutta, säännöllisyyttä ja aktiivisuutta työhyvinvoinnin kehittämisessä. Samalla tarkastuslautakunta katsoo, että tulosten tulisi olla mahdollisimman vertailukelpoiset suhteessa muihin kuntiin ja työyhteisöihin. Tästä syystä tarkastuslautakunta suosittaa kyselyn uudistamista nykyaikaiselle tasolle, minkä ohella keskeistä on, että kyselyssä käytetään muihin kuntiin nähden yhdenmukaisia kysymyksiä.

Elinkeinojen kehittämisen osalta on huomioitava, että Josek Oy on fuusioitu Joensuun Tiedepuiston kanssa Business Joensuuksi, jolta kaupunki ostaa vuoden 2019 alusta palveluita aiemman elinkeinoyhtiön omistajasuhteen sijaan.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä toimintana, että kaupungin ajankohtaisasioista on järjestetty avoimia kuntalaisinfo- ja keskustelu-tilaisuuksia (v. 2018 mm. Kummunkatu-Digiväylä-hanke ja Siun soten palvelut). Käytäntö tukee suunnitteluosallisuutta konsernistrategian tavoitteiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunta ei ole vielä saanut kaupunginhallitukselta vastauksia tiedusteluun lapsi- ja vanhusvaikutusten arvioinnista kaupungin päätöksenteossa.

Tarkastuslautakunta on esittänyt osana vuoden 2018 arviointikertomuksen valmistelua kaupunginhallituksen elinvoima- ja omistajaohjausjaostolle seuraavat kysymykset ja saanut niihin oheiset vastaukset:

Onko tytäryhteisöjen hallituksille järjestetty koulutusta?

Vastauksista kävi ilmi että koulutusta on järjestetty, mutta se on todettu riittämättömäksi.

Millaiset ovat jaoston tämänhetkiset työmenetelmät, ja miten jaoston toimintaa aiotaan jatkossa kehittää?

Kokoukset, kuulemiset, raportit, riskianalyysit, jne. Itsearviointia pidetään ensisijaisena kehittämiskeinona.

Millaiset jaoston yhteydet ovat elinkeinoelämään?

Suorat ja itsearvioiden hyvällä tasolla. Yhteyksiä hoidetaan tapaamalla yrittäjärjestön edustajia, yritysneuvoja, yritysvierailuilla ja teolliskylän toimitusjohtajaa. Sekä "kaupunginjohtajan iltakahvitilaisuuksilla".

Samat kysymykset on esitetty myös osallisuus ja yhteisötoimikunnan ja Siun Sote-neuvottelukunnan puheenjohtajille sekä kaupunginhallituksen jäsenille. Saatujen vastausten yhteenvedona tarkastuslautakunta päättää, että toimintaan tarvitaan enemmän avoimuutta, yhteistyön kehittämistä sekä koulutusta.

Kyselyyn vastasivat ao. erittelyn mukaisesti

	n	Prosentti
Kaupunginhallitus	5	71,43%
KH:n alainen toimielin (pj.)	2	28,57%
Tytäryhteisön johto (hall. pj. / tj.)	2	28,57%

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota että toimintoja ei ole arvioitu säännöllisesti ja pitää tärkeänä että toimintojen ja toiminnan arviointi otetaan vuosittaiseksi toimintamalliksi. Lisäksi tarkastuslautakunta ei ole tyytyväinen vastausten määrään.

Tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille kaupungin ict-kustannukset. Kokonaisuuden muodostuvat osakkuudet kuntien omistamassa Pohjois-Karjalan tietotekniikkakeskus Oy:ssä, PTTK (nyttämällä Meidän IT ja talous Oy), jolta ostetaan ict:hen liittyvät palvelut ja atk-tuki.

Vuonna 2018 PTTK:lta ostot olivat yhteensä 650 000 euroa. Summa sisältää atk-laitteet, yhteydet, ohjelmat, uusien ohjelmien käyttöönottoprojektit, atk-tukihenkilön palkkauskustannukset. Kaupunki tuottaa tytäryhteisöille taloushallinnon palvelut. Taloushallinnon muut kuin ICT-kustannukset olivat 290 000 euroa.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta haluaa valtuuston kiinnittävän huomiota korkeisiin ICT-kustannuksiin. Tarkastuslautakunta suosittaa selvittämään vaihtoehtoja kustannusten alentamiseksi.

Hyvinvointipalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että palvelualueen toimintakate on + 27 000 euroa muutetun talousarvion jälkeen.

Tarkastuslautakunta kiinnittää erityistä huomiota THL:n hyvinvointimittareihin lasten ja nuorten osalta, joiden osoittamaa tietoa ikäluokkien hyvinvointivajeista on hyödynnettävä hyvinvointipalveluissa aktiivisesti. Onko koululaisten pahoinvoinnin muuttamiseksi hyvinvoinniksi tehty riittävästi vaikuttavia toimenpiteitä?

Henkilöstöpalveluissa kiinnitetään huomiota poissaoloihin ja rekrytointivaikeuksiin mm. varhaiskasvatuksen osalta; pitkittyneet rekrytointivaikeudet muodostavat riskin mm. lainmukaisten palvelujen toteuttamisen ja asianmukaisten ryhmäkokojen näkökulmasta.

Päivähoidossa käyttöön otettu sähköinen varausjärjestelmä on toimiva, mutta mitkä ovat sen toiminnallis-taloudelliset vaikutukset?

Vuonna 2018 pilotoitu Happy Learning in Outokumpu -koulutusvientihanke on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ollut hyvä ja tuonut myönteistä näkyvyyttä Outokummulle. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hankkeen mahdollisesta jatkosta ja jatkuvuudesta saadaan selvyys ja että budjettiin kiinnitetään huomiota (v. 2018 liiankin joustavaa). Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hankkeen on myös jatkossa syytä toimia hallintopalvelujen alaisuudessa, minkä lisäksi tulee selkiyttää matkailun ja Matkakumpu Oy:n rooli kokonaisuudessa: onko kytkentä matkailuun ollut riittävä? (Kvalt 12.2.2018 § 20, omarahoitusosuus 19 500 €.)

Hyvinvointipalvelut ovat monipuoliset ja toteuttavat hyvinvointisuunnitelmaa resurssiensa puitteissa.

Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on vaikuttavaa.

(Piirroskuvat: Pertsan III, kooste Pertti Hakasen asia- ja herjapiirroksista vuosilta 1990–1995 Outokummun Seudussa, viite 3.9.1991.)

Kaupunkirakennepalvelut

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta on huolissaan terveyskeskuskiinteistön sisäilmahaasteita ja peruskorjaustarpeista. Ovatko tilat asialliset Siun soten palveluverkkosuunnitelman mukaisen laajan palvelun toimipisteen säilymiseksi paikkakunnalla?

Markkinointi ei ole edelleenkään tuottanut valtuuston edellyttämää tulosta tontti-markkinoinnissa.

Kaupungin kiinteistöjen sisäilmaongelmiin tulee edelleen kiinnittää huomiota. Kunnossa-pitomäärärahoja ei ole edelleenkään varattu talousarvioon riittävästi.

Tarkastuslautakunta on pohtinut kaupungin kiinteistöjen kuntoa, korjausvelan määrää ja tiedon esittämistä tilinpäätöksessä.

Myös tilintarkastaja suositteli tarkastuslautakunnan pyytämään vastaavan virkamiehen kertomaan korjausvelan määrästä ja miten asiaa on kartoitettu sekä sen, lisääntykö vaiko väheneekö vuotuinen korjausvelka.

Toimintakertomuksessa tulee antaa arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista. Jos korjausvelka on merkittävä ja on uhkana kaupungin toiminnoille, tulisi korjausvelka kertoa toimintakertomuksessa.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston toimintakertomusohje (3.2.9. arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista):

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuus ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittämiseen vaikuttavia seikkoja. Raportissa on suositeltavaa ottaa huomioon kunnanvaltuuston hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet, joissa on usein päätetty riskien luokittelusta, niihin suhtautumisesta ja niistä raportoinnista.

Tarkastuslautakunta esitti kysymyksen kaupunginhallitukselle korjausvelan määrittämisestä ja velan määrästä 2017 arviointikertomuksen esittelyn yhteydessä 11.6.2018.

Kaupunginhallitus antoi tarkastuslautakunnalle vastauksen kysymykseen korjausvelasta syyskuussa 2018 (Khall17.9.2018 § 142).

Kunnallisteknisen infran korjausvelka seuraavan 15 vuoden aikana on noin 16 350 000 € (1 090 000 €/vuosi), tämän lisäksi rakennusten kunnostukseen tulisi rahaa olla käytettävissä noin 670 000 €/vuosi. Osa määrärahoista tulee olla käyttötaloudessa ja osa investointiosassa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on myönteistä, että arvio korjausvelan suuruudesta on laskettu ja että sen kehitystä seurataan.

- Korjausvelan laskentakaava:
Laskennallinen jälleenhankinta-arvo (€/m²) x kunnallisteknisen infran koko

Vesihuoltopalvelut

Tarkastuslautakunta on kuullut vesihuoltopäällikkö Teemu Laitista tulosalueen ajankohtaisasioista sekä peruskorjaustarpeista ja on erittäin huolissaan korjausvelan räjähdysmäisestä kasvusta. Asiasta on myös lausuttu huoli valtuustolle, mikä tuotiin esiin myös syksyn 2018 valtuustoseminaarissa, jossa vesihuoltopäällikkö esitti aiheesta alustuksen. Huomioitavaa on, että Siun soten ympäristöterveyden mukaan vesijohtoverkoston kunto muodostaa merkittävän riskin koko Pohjois-Karjalassa.

Vesihuoltopalvelujen toiminta on ollut taloudellisesti kannattavaa: toimintakate +490 000 euroa.

Investoinnit

Kaupungin investointimenot alittivat alkuperäisen talousarvion 304 t. € (toteuma -20,8 %) ja muutetun talousarvion 16 t. € (toteuma -1,1 %).

Talousarvion investointimäärärahat (netto) ylittäneitä (8/28) kohteita ovat olleet vuonna 2018

- hyvinvointipalvelut, päiväkotien kalusteet, -1 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut, erä- ja luontokeskuksen rakenteiden kunnostus, -7 t. eur
- kaupunkirakennepalvelut, keskusvaraston autokatos, -1 t. eur

Tarkastuslautakunnan arvio:

Korjausvelan hallintaan tehdyt toimenpiteet eivät ole riittäviä. Miksi toimintakatteen ylijäämää (490 000 eur) ei ole käytetty korjausvelan vähentämiseen?

Veden laatu on ollut vuonna 2018 tavoitteen mukainen.

Vesihuoltoverkostossa tapahtuneista vahingoista aiheutuneiden korjaustarpeiden määrän kasvu on huolestuttava.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että ylitykset ovat olleet pieniä, ja että annetussa raamissa on pääosin pysytty.

Kaupunkikonserni

Yleiset kaupunkikonsernia koskevat asiat

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan LEAN-koulutus on myönteinen asia ja edistää osaltaan konsernin sisäisen yhteistyön kehittämistä ja tiivistämistä.

Kaupunkikonsernin yhteismarkkinointitoimia on toteutettu talousarvion mukaisesti vuonna 2018. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan markkinointia tulee edelleen kehittää konsernina ja mitata vaikuttavuutta.

Konsernivelelän määrä on edelleen korkealla tasolla (4 488 euroa/asukas vuonna 2018), mikä muodostaa riskin kaupunkikonsernin koko huomioiden. Asukaskohtainen lainamäärä on kuitenkin viimeksi raportoitua valtakunnallista keskiarvoa (6 143 euroa v. 2017) alhaisempi.

Outokummun kaupunkikonserni on väestömäärään nähden suuri ja konsernivelelka on korkealla tasolla. Lisäksi kaupungin mahdollinen velkaantuminen peruskorjausten myötä kasvattanee konsernivelelän määrää. Konserni-strategiassa on määritelty, ettei konsernin asukaskohtainen lainamäärä saa ylittää 6 000 € (2018 vuonna 4 487 €/asukas, 2017 vuonna 4 892 €/asukas).

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupunginhallituksen sekä elinvoima- ja omistajaohjausjaoston tulee pohtia vaihtoehtoja tytäryhtiöiden talouden tervehdyttämiseen mm. fuusioinnilla ja liikekiinteistöjen myynnillä.

Kiinteistö Oy Kummun Kodit

Yhtiön tulos on 42 t eur ylijäämäinen.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta pitää myönteisenä, että kiinteistöjen käyttöaste on saatu nostettua yli 80 prosentin (83,7 %).

Tarkastuslautakunta pitää erityisen myönteisenä, että LEAN-koulutuksella on saatu hyviä tuloksia ja suosittelee, että LEAN-kehittämistä jatketaan. Tällä on saatu parannettua kiinteistöhuollon laatua asukaskyselyn tulosten mukaan.

Yhtiön lainamäärä ei mahdollista kiinteistöjen laajoja peruskorjauksia, vuosikorjaukset mahdollisia.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että yhtiön luottotappiot ovat kasvaneet vuositason merkittävästi.

Outokummun Energia Oy

Tarkastuslautakunnan arvio:

Outokummun Energia Oy on vakavarainen, toimiva, tuottava tytäryhtiö.

Tarkastuslautakunta toivoo korjausliikettä tappiolliseen sähköliiketoimintaan.

Yhtiön toimintavarmuus on hyvä.

Outokummun seudun teollisuuskylä Oy

Yhtiön tulos on 52 t eur ylijäämäinen.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on keskeistä, millainen on Teollisuuskylän tulevaisuus ja merkitys kaupunkikonsernissa: uudistaminen, suuntautuminen, hankkeistukset (ESR-projektit, digitalisaatio).

Miten Teollisuuskylä ja Business Joensuu voisivat yhdistää voimansa eivätkä toimisi toistensa kilpailijoina; olisivatko toiminnot yhdistettävissä synergiaeduin?

Riskeinä ovat vanheneva rakennuskanta ja osakepääoman alasajo, ks. seminaariaineisto.

Outokummun Seurojentalo Oy

Vaikka tilat ovat 100-prosenttisesti vuokrattuna, tilikauden tulos on edelleenkin tappiollinen. Tilanne on ollut sama jo useita vuosia.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Seurojentalo Oy:n taloutta rasittaa edelleen raskas velkataakka sekä kasvaneet myyntisaamiset.

Muutostoimenpiteet eivät ole olleet edelleenkään riittäviä. Tarkastuslautakunta pitää keskeisenä yhtiön talouden tervehtyttämistä ja perää rohkeita ratkaisuja mm. myyntisaamisten hallintaan sekä hotellikiinteistöstä luopumista.

Kiinteistö Oy Vaskikumpu

Kiinteistöt on purettu vuonna 2018, alaskirjaus.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että yhtiön osalta on tehty rohkea, tarpeellinen päätös. Yhtä rohkeita ratkaisuja suositellaan tarkasteltavaksi myös muiden yhtiöiden osalta.

Matkakumpu Oy

Matkakumpu Oy:n taloudellinen tulos talousarviovuodelta 2018 on – 7 t. eur.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Matkakumpu Oy ei ole saavuttanut talousarviotavoitteitaan vuonna 2018.

Tarkastuslautakunta olisi kaivannut Matkakummun aktiivisempaa osallistumista koulutusvientihankkeen toteuttamiseen ja hankkeen hyödyntämistä matkailun volyymin kasvattamisessa.

Tarkastuslautakunta katsoo, että on aika selvittää, mikä on Matkakumpu Oy:n tulevaisuus ja onko yhtiön toiminta uudistettavissa tarkoituksenmukaiselle tasolle.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupunginhallituksen sekä elinvoima- ja omistajaohjausjaoston tulee pohtia vaihtoehtoja yhtiön toiminnalle: konseptin uusiminen tai toiminnasta luopuminen.

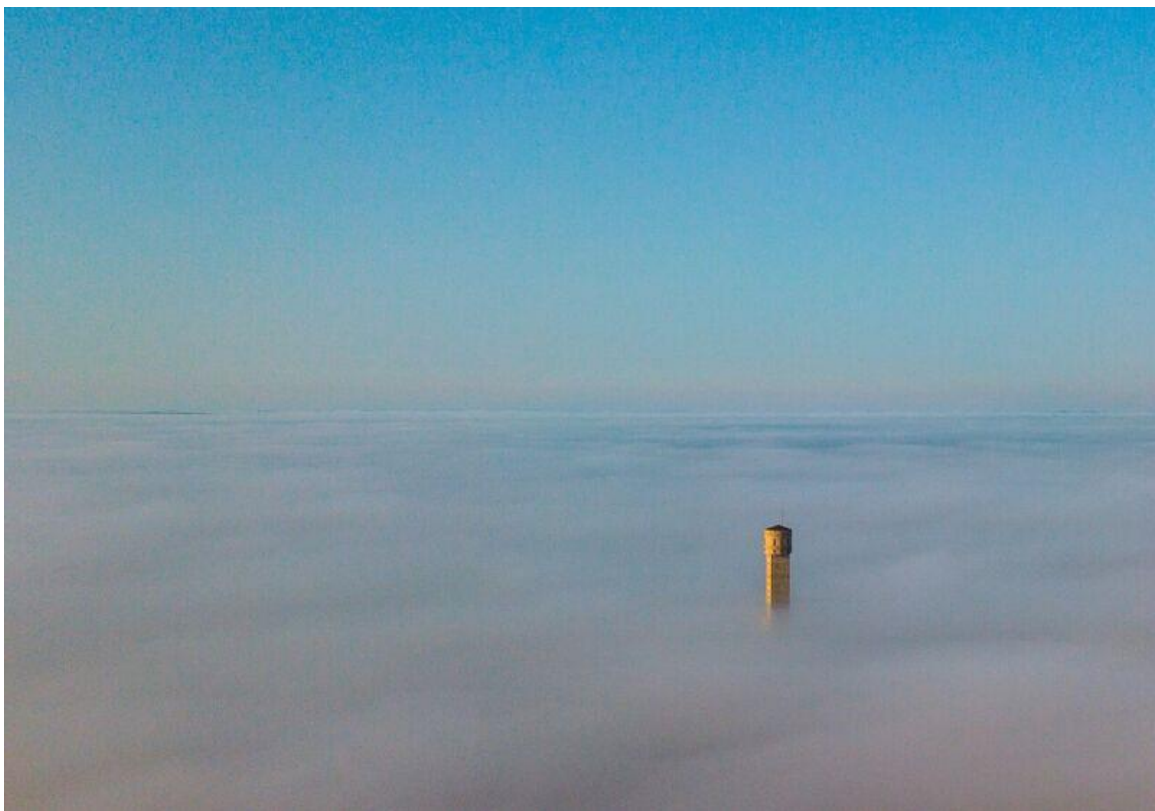
Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Uusi konserniohje on hyväksytty (kvalt 24.4.2017, § 27) ja käytössä 1.6.2017 lukien.

Sidonnaisuusrekisteri on ollut käytössä vuonna 2018. Kaikki ilmoitusvelvolliset eivät toimittaneet lakisääteisiä sidonnaisuus-ilmoituksiaan tarkastuslautakunnalle vuosien 2017 ja 2018 aikana. Ilmoituksia puuttuu edelleen viisi kappaletta 20.5.2019 mennessä.

Tarkastuslautakunnan arvio:

Tarkastuslautakunta pitää avoimuuden kannalta toivottavana, että konsernitilin limiitti merkitään kaupunkikonsernin yhtiökohtaisten tilinpäätösten liitetietoihin.

(Piirroskuvat: Pertsan III, kooste Pertti Hakasen asia- ja herjapiirroksista vuosilta 1990–1995 Outokummun Seudussa, viite 28.3.1995.)

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT, TARKASTUSLAUTAKUNNAN HUOMIOITA OUTOKUMMUN OSALTA:

Siun soten tarkastuslautakunta on vierailut Outokummussa 26.3.2019 ja kohteina ovat olleet Outokummun terveysasema ja hoivakodit Hopeakuusi sekä Iltarusko.

Siun Sote on saanut Outokumpulaisten veteraanien hyväksi valtiolta veteraanitukea vuonna 2018 yhteensä 49 000 euroa. Siun sote -neuvottelukunnalta saadun vastauksen mukaan määräraha on käytetty ao. tarkoitukseen kokonaisuudessaan.

SIUN SOTEN HAASTEET

Siun Soten palveluiden saatavuus ja laatu eivät ole merkittävästi huonontuneet, kun katsotaan sote-palveluita kokonaisuutena. Kuntayhtymän taloudelliset ongelmat ovat suuri riski tulevia vuosia ajatellen.

Huolena on voimassa olevan Siun Soten palveluntuotantosuosittelman 2030 toteutuminen. Outokummun tulee seurata ja pitää huoli siitä, että säilymme tasa-arvoisessa asemassa muiden laajan palvelun toimipisteiden kanssa.

Yksi Siun Soten suurista haasteista on ollut omistajille toimitettavien luotettavien talouden ja toiminnan seurantaraporttien puuttuminen. Outokummun kaupunki on joutunut tekemään talousarvion puhtaan arvailun varassa samoin kuin kuntayhtymän muut 13 kuntaa.

Vieläkään ei ole tietoa, perustuuko vuoden 2018 maksuosuus oikeisiin lukuihin. Siun Sote on toimittanut lähes kymmenet eri laskelmat, joista mitkään eivät ole olleet luotettavia.

Kaikkien kuntien ja kuntayhtymän tilintarkastus-yhteisöiltä on pyydetty lausunto kuntien maksuosuuksien määräytymisestä (ei eritystilintarkastusta). Lausunnot on saatu kolmelta eri yhteisöltä (BDO, KGPM ja Talvea), jotka eivät olleet yhteneväisiä, minkä vuoksi täyttä selvyyttä siitä, mikä on oikea tapa

menetellä, ei ole ollut vuoden 2018 aikana saatavissa.

TYÖHYVINVOINTI JA JAKSAMINEN

Outokummun osalta on ollut ongelmallista työhyvinvoinnin seuranta, johtuen pienestä yksikkökoosta. Käytännössä ikäihmisten palveluista löytyi selkeästi edelliseen vuoteen vertailtavia tietoja.

Yhteenvedona voidaan todeta, että ”työn imu” on kestänyt hyvällä tasolla, samoin kuin oma panostus työhön. Työhyvinvointikyselyssä työntekijöiden henkinen ja fyysinen jaksaminen, muutosten määrä ja niiden oikeellisuus sekä henkilökunnan kokema väkivallan määrä koetaan negatiiviseksi.

Siun Sote ei ole pystynyt kehittämään toimintojaan työntekijöiden aseman ja jaksamisen turvaamiseksi. Tästä seuraa se, että sijaisten saanti sekä rekrytointi ovat vaikeutuneet, mikä entisestään kurjistaa työntekijöiden asema. Tämä tulee vaikuttamaan palvelun laatuun ja saatavuuteen. Lisäksi tarkastuslautakunta on huolissaan siitä että hoidon porrastus potilaiden ja omaisten kannalta ei toimi hyvin.

Vuoden 2018 aikana 24%:ia Outokumpulaista potilaista ei ole voitu sijoittaa jatkohoitoon oman kunnan alueelle eikä potilaan tai omaisten toivetta ole voitu huomioida jatkohoitopaikan valinnassa. (Lähde: Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 24 §:n mukainen sosiaali- ja potilasasiamiehen selvitys kunnanhallituksille toimintavuodesta 2018, taulukko 15, ks. arviointikertomuksen s. 19.)

Suositus:

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että Siun Soten toimintaa seurataan aktiivisesti yhteistyössä kuntayhtymän kanssa talouden, toiminnan ja palveluiden saatavuuden turvaamiseksi Outokummussa. Suositamme,

että Outokummun kaupunki ottaa aktiivisen roolin kuntayhtymän perussopimuksen muuttamiseksi. Kuntayhtymän hallituksessa tulee olla edustus jokaisesta omistajakunnasta. Tällä hetkellä koko läntinen alue (Heinävesi, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi) on ilman varsinaista, äänivaltaista jäsentä.

Taulukko 15. Potilaan sijoittuminen jatkohoitoon omaan tai toiseen kuntaan.

Pystytäänkö potilaan tai omaisen toive huomioimaan jatkohoitopaikan valinnassa?			
Kunta	Kyllä	Ei	Mistä asia johtuu?
Heinävesi		x	6-paikkainen hoitosolu, 65% hoitojaksoista muualla kuin omassa kunnassa
Ilomantsi	x		
Joensuu		x	20% hoitojaksoista muualla kuin omassa kunnassa
Kontiolahti		x	34% hoitojaksoista muualla kuin omassa kunnassa
Outokumpu		x	24% hoitojaksoista muualla kuin omassa kunnassa
Juuka		x	29% hoitojaksoista muualla kuin omassa kunnassa
Kitee		x	25%hoitojaksoista muualla kuin omassa kunnassa
Lieksa	x		
Liperi		x	27% hoitojaksoista muualla kuin omassa kunnassa
Nurmes	x		
Polvijärvi		x	6-paikkainen hoitosolu, 83% hoitojaksoista muualla kuin omassa kunnassa
Rääkkylä	x		
Tohmajärvi	x		
Valtimo		x	Kunnassa ei omaa terveystakeskussairaala

(Piirroskuvat: Pertsan III, kooste Pertti Hakasen asia- ja herjapiirroksista vuosilta 1990–1995 Outokummun Seudussa, viite 2.2.1993.)

Kiitokset

Tarkastuslautakunta kiittää Outokummun kaupungin henkilöstöä, luottamushenkilöitä sekä muita tarkastustoimessa mukana olleita hyvästä yhteistyöstä.

Allekirjoitukset

Outokummussa 17. toukokuuta 2019

Sirkka-Liisa Kolehmainen
puheenjohtaja

Jari Turpeinen
varapuheenjohtaja

Lilja Surakka
jäsen

Erkki Räsänen
jäsen

Lasse Puhula
jäsen